

สรุปบทเรียนการพัฒนาความรู้

หลักสูตร “แนวทางปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้าง” รุ่นที่ 2/2568

ชื่อ-สกุล: นางสาวปราณული แซ่เต็ง

ตำแหน่ง: นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ

สังกัด: กลุ่มมาตรฐานและพัฒนาระบบการวิเคราะห์ดิน สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน

วันที่อบรม: 2 กันยายน 2568

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ด้านจัดซื้อจัดจ้างที่เคยปฏิบัติมา และเป็นการเพิ่มเติมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างมากขึ้น
2. เพื่อปรับแก้จุดบกพร่องที่เคยเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ผ่านมา และเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

สรุปบทเรียน

การจัดซื้อจัดจ้างเป็นกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุที่ใช้ในการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักที่ขับเคลื่อนการใช้จ่ายงบประมาณของประเทศ และรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญนี้ จึงให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างให้มีความคล่องตัว เปิดเผย ตรวจสอบได้ และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตในทุก ๆ ขั้นตอนมากขึ้น จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ขึ้น เพื่อกำหนดกรอบการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยการนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government Procurement : e-GP) มาใช้ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างได้อย่างรวดเร็ว และมุ่งเน้นให้เกิด ความโปร่งใส เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม และลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน โดยให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้งานเป็นหลัก อีกทั้ง การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละขั้นตอนนั้น คอนข้างมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานต้องศึกษาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ที่เป็นกฎหมายแม่บท และยังต้องศึกษาระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ที่เป็นกฎหมายลูก ซึ่งจะกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานไว้ นอกจากนี้ ยังต้องศึกษาเกี่ยวกับกฎกระทรวง ประกาศฯ และหนังสือเวียนต่าง ๆ ที่ออกมาอย่างสม่ำเสมอ และเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินงานของหน่วยงาน โดยในการสรุปบทเรียนในครั้งนี้ ขพเจ้าได้ยกในประเด็นสำคัญ 3 ประเด็น คือ การเปิดเผยราคากลาง, การจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้าง และการจัดทำขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ ให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษาและนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้

การเปิดเผยราคากลาง

สาระสำคัญของแนวทางการประกาศรายละเอียดข้อมูลราคากลาง และการคำนวณราคากลาง เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐ สามารถแยกออกตามประเภทของการจัดซื้อจัดจ้างได้ 6 ประเภท ดังนี้

1. การเปิดเผยราคากลางงานก่อสร้าง (แบบ บก.๐๑)
2. การเปิดเผยราคากลางการจ้างควบคุมงานก่อสร้าง (แบบ บก.๐๒)
3. การเปิดเผยราคากลางการจ้างออกแบบ (แบบ บก.๐๓)
4. การเปิดเผยราคากลางการจ้างที่ปรึกษา (แบบ บก.๐๔)
5. การเปิดเผยราคากลางการจ้างพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ (แบบ บก.๐๕)
6. การเปิดเผยราคากลางการจัดซื้อจัดจ้างซึ่งมีชิ้นงานก่อสร้าง (แบบ บก.๐๖)

โดยเงื่อนไขในการประกาศเปิดเผยราคากลาง สิ่งสำคัญที่ต้องระบุไว้ให้ชัดเจน ประกอบด้วย วงเงินที่ต้องประกาศ, วิธีการประกาศ, ระยะเวลาที่ประกาศ และแหล่งที่มาของราคากลาง

การจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้าง

หน่วยงานของรัฐต้องมีการจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีงบประมาณ และต้องประกาศเผยแพร่แผนดังกล่าวในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลาง และของหน่วยงานของรัฐ ตามวิธีการที่ กรมบัญชีกลางกำหนดและให้เปิดเผย โดยเปิดเผย ณ สถานที่ ปดประกาศของหน่วยงานของรัฐนั้นด้วย หากไม่ได้ประกาศเผยแพร่แผนฯ โครงการใดในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลาง จะไม่สามารถ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการนั้นได้ โดยการจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้าง ต้องประกอบด้วยรายละเอียด อย่างน้อย ดังนี้

1. ชื่อโครงการที่จะจัดซื้อจัดจ้าง
2. วงเงินที่จะจัดซื้อจัดจ้างโดยประมาณ
3. ระยะเวลาที่คาดว่าจะจัดซื้อจัดจ้าง
4. รายการอื่นตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด

แต่ทั้งนี้ ก็มีข้อยกเว้นที่หน่วยงานของรัฐไม่ต้องจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างได้หากดำเนินการ จัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีดังต่อไปนี้

1. การซื้อหรือจ้างโดยวิธีคัดเลือก
 - กรณีจำเป็นเร่งด่วนตาม ม.56 (1) (ค)
 - กรณีพัสดุที่ใช้ในราชการลับตาม ม.56 (1) (ฉ)
2. การซื้อหรือจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง
 - กรณีที่มีวงเงินในการจัดซื้อจัดจ้างตามที่กำหนดในกฎกระทรวงตาม ม.56 (2) (ข)
 - กรณีจำเป็นต้องใช้พัสดุโดยฉุกเฉินตาม ม.56 (2) (ง)
 - กรณีเป็นพัสดุที่จะขายทอดตลาดตาม ม.56 (2) (ฉ)
3. งานจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีเฉพาะเจาะจง
 - กรณีที่มีวงเงินค่าจ้างตามที่กำหนดในกฎกระทรวงตาม ม.70 (๓) (ข)
 - กรณีจำเป็นเร่งด่วนหรือเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติตาม ม.70 (๓) (ฉ)

4. งานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง

- กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนหรือเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติตาม ม.82 (3)

การจัดทำขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ

ในการซื้อหรือจ้างที่มีใช้การจ้างก่อสร้างให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง หรือมอบหมายให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จัดทำร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง โดยสิ่งสำคัญในการกำหนดคุณลักษณะของวัสดุที่ต้องการนั้น จำเป็นต้องกำหนดให้เป็นคุณลักษณะแบบกลางๆ ซึ่งสามารถทำให้เกิดการแข่งขันได้ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอ สำคัญต้องมีการกำหนดองค์ประกอบ ระยะเวลาการพิจารณา และการประชุมของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนด ตามความจำเป็นและเหมาะสม

ประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเอง

ได้เพิ่มเติมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างมากขึ้น สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงาน

ประโยชน์ที่ได้รับต่อหน่วยงาน

การดำเนินงานด้านจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังช่วยเร่งรัดผลการดำเนินงานของหน่วยงานให้เป็นไปตามเป้าหมายตัวชี้วัด และผลการดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน